

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо написання курсових робіт
з дисципліни «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Методичні рекомендації до написання та захисту курсових робіт для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за першим рівнем вищої освіти – бакалавр.

Рецензенти:

Гусєва О.Ю. - д.е.н., професор, професор кафедри економіки підприємств та соціальних технологій Державного університету телекомунікацій

Сьомкіна Т.В. – к.е.н., професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Державного університету телекомунікацій

Укладач:

Гавриш О.М., завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, кандидат економічних наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Протокол № 2 від «02» вересня 2020 р.

Схвалено науково-методичною радою
Навчально-наукового інституту Менеджменту та підприємництва

Протокол № 1 від «02» вересня 2020 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Теоретичні та методичні основи виконання курсових робіт.	
Загальні положення	6
Рекомендації щодо опрацювання наукової інформації	8
Методи проведення наукових досліджень	13
Порядок виконання та захист курсових робіт	17
Структура та зміст курсової роботи	20
Вимоги до оформлення курсової роботи	24
Вимоги до захисту курсової роботи	31
Перелік тем курсових робіт	34
Список рекомендованих літературних джерел	35
Додатки	36

Вступ

Курсова робота – це один з видів наукової роботи, яка представляє собою самостійне навчально-наукове дослідження студента з певної дисципліни. Виконання курсової роботи забезпечує формування у студентів навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами для проведення сучасних наукових досліджень.

Курсова робота є самостійним, навчально-науковим дослідженням студента. У процесі написання роботи під керівництвом викладачів кафедри студенти опановують методи та набувають вміння проведення наукового дослідження. Написання курсової роботи має допомогти формуванню творчого мислення студента, перевірити навички збирання, аналізу та інтерпретації джерел й літератури, вміння формулювати висновки та пропозиції.

Успішне проведення наукового дослідження та написання курсових робіт залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, її змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також їх оформлення.

Теми курсових пропонуються студентам відповідно до наукової тематики кафедри, з урахуванням наукових зацікавлень студентів.

При оцінюванні курсові роботи комісія враховує дотримання вимог оформлення роботи, якість самого наукового дослідження, його наукову новизну, вміння захистити сформульовані положення та висновки.

Роботи оформлені з порушенням державних стандартів і встановлених вимог можуть бути недопущені до захисту. Невідповідність в оформленні курсової роботи може суттєво вплинути на остаточну оцінку роботи. Дотримання студентом усіх вимог до оформлення курсової роботи сприяє вихованню в нього належного стилю роботи, виховує вимогливість до себе, прищеплює певні навички до ведення наукового дослідження, що буде йому корисним у роботі над дипломною роботою.

У відповідності до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України курсова робота має на меті закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за період навчання та їх застосування для комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Отже, основною метою написання курсової роботи є поглиблення теоретичних та прикладних знань студентів, що сприятиме їх становленню як спеціалістів біржової діяльності. У процесі написання та захисту курсової роботи студент повинен продемонструвати:

- глибоке знання основних методичних положень нормативних та законодавчих актів, що стосуються біржової торгівлі;
- знання основних теоретичних положень курсу та вміння поглиблювати їх шляхом вивчення наукової літератури;
- вміння пов'язувати конкретні проблеми діяльності бірж з сучасним етапом економічного розвитку суспільства;
- самостійність та оригінальність викладання матеріалу, вміння використовувати математичні, статистичні та інші методи обробки інформації;
- вміння робити самостійні висновки та широкі узагальнення, аналізувати економічні явища і процеси хеджування на біржовому ринку;
- логічність побудови плану і змісту курсової роботи, культуру мислення і мови;
- вміння правильно оформити роботу відповідно до існуючих вимог;
- вміння аргументовано вести захист курсової роботи, чітко викладати свою точку зору;
- сприяння накопиченню інформації, необхідної для виконання магістерської роботи;
- розвиток навичок обробки даних за допомогою комп'ютерних програм.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Загальні положення

Курсова робота – індивідуальна письмова робота виробничо-дослідницького характеру, в якій здійснюється узагальнення сучасного стану питань, що вивчаються, статистична обробка і науковий аналіз результатів власних експериментів (вимірів, досліджень) з метою побудови та дослідження моделей процесів і явищ, підготовки висновків, обґрунтованих пропозицій і рекомендацій виробничого характеру.

Тематика курсових робіт та правила їх виконання встановлюються на початку навчального семестру. Дана тематика може бути орієнтована і за пропозицією студента та погодженням викладача може бути видозмінена, можуть бути внесені уточнення теми згідно з науковими та практичними інтересами виконавця. Тему курсової роботи студент обирає самостійно, а лише потім узгоджує її з науковим керівником. Крім того, теми курсових робіт повинні ґрунтуватися на результатах навчальної або виробничої практики, на наукових роботах співробітників кафедри, замовленнях виробництва.

Студенти денної форми навчання використовують у курсових роботах фактичні матеріали переважно зі статистичних збірників та довідкових видань, а після проходження виробничої практики із звітних матеріалів об'єкта дослідження.

Курсову роботу слід подавати у вигляді спеціально підготовленого і прошитого рукопису до якого додають рецензію.

У рецензії науковий керівник надає оцінку проведеного дослідження за наступними положеннями: - актуальність теми дослідження; - відповідність змісту роботи завданню; - недоліки роботи; - якість оформлення курсової роботи; - рекомендація до захисту.

Результати захисту курсової роботи визначається оцінками, передбаченими положенням про модульно-кредитну оцінку знань студентів.

Відповідальність за дотримання встановлених вимог до написання та оформлення курсової роботи несе студент.

При невиконанні усіх вимог, що ставляться до курсової роботи, вона не може вважатися "Курсовою роботою", а кваліфікується як реферат, який є формою самостійної навчальної роботи студента.

Рекомендації щодо опрацювання наукової інформації

Написання курсової роботи починається з підготовчого етапу, який передбачає накопичення і опрацювання наукових матеріалів, аналітичної інформації. Пошук необхідної інформації можна здійснювати у бібліотеках, у тому числі в електронних та на інтернет-сайтах.

Зібрані матеріали, які студент планує використати у тексті курсової, зберігаються у вигляді систематизованих файлів по папках окремо для 1,2,3 розділів.

Дослідникам дуже допомагає звичка зазначати джерело, з якого походить матеріал, або електронний ресурс з режимом доступу.

Аналіз зібраного матеріалу передбачає його сортування і критичну оцінку. Важливо дотримуватися певної техніки такого дослідження, яка дозволяє досягти економії часу та зусиль. Передусім потрібно встановити наукову цінність кожної окремої позиції зібраної літератури (не лише «універсальну», а швидше цінність щодо конкретної теми та завдань роботи). Ця цінність визначає і порядок аналізу цієї літератури. Одночасно, слід мати на увазі що новіші праці, як правило, є повнішими і точнішими.

Разом з тим є доцільним дотримання загальних правил обробки літератури. Спочатку потрібно ознайомитись з основною літературою (підручниками, теоретичними статтями), а потім – прикладною (законодавчими актами, інструктивними матеріалами, статтями про конкретні дослідження тощо). Вивчення складних джерел (монографій) слід починати лише після простіших (підручників). Вивчення книг передує вивченню статей, більш давніх видань – найновіших джерел.

Відібрана література підлягає уважній обробці. Попереднє ознайомлення включає побіжний огляд змісту, читання передмови, анотації. Розділи, що мають особливе значення для курсової роботи, старанно обробляють, звертаючи належну увагу на ідеї та пропозиції щодо вирішення проблемних

питань обраної теми, дискусійні питання, наявність різних точок зору і протиріч.

Окремо слід відзначити випадки, коли студентське дослідження присвячене поглядам або вченню якогось автора на основі вивчення відповідних документів. Якщо це так, то аналізуючи матеріал, слід ділити його на наступні три групи:

- 1 Джерела, тобто праці основного персонажа роботи, його сучасників, біографічні документи, і т. д; офіційні документи.
- 2 Дослідження, тобто праці написані на цю тему на основі джерел.
- 3 Допоміжна література (словники, довідники, енциклопедії).

Як використовувати джерела? Звернення до праць інших авторів є абсолютно універсальною практикою. Таким чином можна продемонструвати, що ми поділяємо думку відомих та авторитетних дослідників. Можна використати працю відомого автора як приклад – такий підхід є особливо продуктивним, коли порівнюємо дві і більше позиції. Звернення до думок, фактів, сюжетів, викладених у працях попередників, дозволяє помістити курсову роботу у контекст певної наукової дискусії, пов'язати її із ширшими темами і сюжетами. Використовувати праці інших авторів можна шляхом цитування, перефразовування, або узагальнення.

При виконанні дослівних виписок, які пізніше в тексті можуть стати цитатами, потрібно бути особливо обережними. Переписувати потрібно дослівно, включно з помилками і знаками пунктуації. Вдаватися до дослівного цитування потрібно тоді, коли мова джерела є своєрідною, живою, або тоді, коли дослівна передача тексту є історично важливою.

Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне. Цитуючи, ми повинні дотримуватися кількох формальних правил:

- 1 Цитата повинна бути дослівною
- 2 Цитата не повинна бути надто довгою
- 3 Цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на

джерело у примітці.

4 Вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається три крапкою ...

5 Пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках – [].

6 Цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Перефразовування, переказування, як правило, становить матеріал для більшої частини тексту курсової роботи. Це означає, що вже на етапі збору інформації студент починає писати текст своєї праці. У цьому випадку він намагається передати думку автора якнайближче до оригіналу, але використовуючи власну лексику. Зайве нагадувати, вдаючись до цього способу, ми також повинні визнати авторство ідеї за допомогою примітки. Кроки, які дозволяють адекватно передати думки чужого тексту і при цьому уникнути плагіату є наступними:

- Виділити основні ідеї.
- Змінити структуру речень.
- Використовувати синоніми або слова з подібним значенням, змінювати форми слів.

Узагальнення дозволяє одним реченням передати зміст цілого розділу або цілої авторської праці. Перефразовуючи, узагальнюючи чи цитуючи праці інших авторів, ми передусім маємо на меті висловити власну позицію.

Найголовніше, що при цьому слід пам'ятати – наша праця повинна бути передусім нашою працею, написаною нашими словами. Таким чином, використовуємо чужі тексти для того, щоб підтвердити власну думку, проілюструвати нашу позицію, протиставити її думці авторитетів чи продемонструвати слабкість аргументації опонентів. Слід постійно стежити за тим, щоб наша думка не змішувалась у тексті із цитованою. Дослівне запозичення чужого тексту, яке не супроводжується посиланням на джерело, називається плагіатом і суворо карається у науковому середовищі. Робота, автор

якої допустився плагіату, знімається з розгляду незалежно від стадії підготовки без права її повторного захисту.

Як аналізувати джерела і літературу? Критичний аналіз тексту передбачає дві основні процедури – структурний аналіз та оцінювання аргументів. У процесі структурного аналізу даються відповіді на наступні запитання:

1 Які основні висновки (твердження) пропонує автор? Останні можуть бути висловлені прямо або непрямо, можуть виступати у формі рекомендацій, визначень, фактичних тверджень і т. д.

2 Які основні докази використав автор щоб довести свою тезу, яка структура цих доказів?

Оцінювання аргументів також передбачає пошук відповідей на кілька запитань:

1. Чи є докази переконливими (прийнятними) – цей крок може включати оцінку фактичних тверджень, визначень, а також оціночних суджень

2. Чи докази підтримують авторські твердження?

3. Чи існують інші міркування чи докази, що могли б підтримати або заперечити твердження автора?

4 Яке загальне враження постає від аргументації?

Етап реконструкції передбачає встановлення фактів. Щоб текст не був лише набором суб'єктивних думок, слід потурбуватися про достовірність фактів. Факти – каркас будь-якого дослідження і тому перевірка їхньої істинності (верифікація) невіддільна від роботи із довідковим апаратом.

Перевірка достовірності інформації, яка зустрічається у джерелах, може вимагати різних розумових операцій. Часом найефективнішими кроками можуть бути звернення до довідкової літератури чи порівняльний аналіз відомостей, які містяться у різних документах. Важливо також вирішити, чи твердження походить із надійного джерела. Тому варто звернути увагу на репутацію джерела інформації, а також на компетентність її автора.

Додатково слід звернути увагу на те, первинним чи вторинним є джерело, на яке посилається автор. Корисно також знати, які суб'єктивні мотиви могли

впливати на висновки автора (релігійні та політичні переконання, особисті та історичні обставини).

Описовий етап створює власне наукове знання. Якщо попередні етапи були присвячені переважно роботі з емпіричним (фактичним, дослідним) матеріалом, то цей передбачає ряд логічних операцій, спрямованих на його опис, аналіз, пошук зв'язків і залежностей між подіями і явищами. Дослідник намагається осмислити і порівняти наявні в його розпорядженні факти, порівняти можливі трактування цих фактів, відстежити тенденції і закономірності. На цьому етапі студент найповніше реалізує своє право на власне розуміння феномену чи сюжету, які є темою курсової роботи. Таке пояснення передбачає застосування певної ідеї, теорії, так званих „позаджерельних” (тобто теоретичних) знань.

Наступним етапом є написання і оформлення тексту курсової роботи.

Методи проведення наукових досліджень

Спостереження – це систематичне цілеспрямоване, спеціально організоване сприймання предметів і явищ об'єктивної дійсності, які виступають об'єктами дослідження. Як метод наукового пізнання спостереження дає можливість одержувати первинну інформацію у вигляді сукупності емпіричних тверджень. Емпірична сукупність стає основою попередньої схематизації об'єктів реальності, роблячи їх вихідними об'єктами наукового дослідження.

Важливою умовою наукового дослідження повинна бути його об'єктивність, тобто можливість контролю шляхом або повторного спостереження, або застосування інших методів дослідження (наприклад, експерименту).

У наступному спостереженні важливу роль відіграють попередні знання, гіпотези, наявні прилади, задум і методичний досвід дослідника.

Порівняння – це процес зіставлення предметів або явищ дійсності з метою встановлення схожості чи відмінності між ними, а також знаходження загального, що може бути властивим двом чи кільком об'єктам дослідження.

Метод порівняння буде плідним, якщо при його застосуванні виконуються такі вимоги:

- порівнюватись можуть тільки такі явища, між якими може існувати певна об'єктивна спільність;
- порівняння повинно здійснюватись за найбільш важливими, суттєвими (у плані конкретного завдання) ознаками.

За допомогою порівняння інформацію про об'єкт можна одержати двома шляхами:

- здійснення безпосереднього порівняння (первинна інформація);
- опрацювання первинних даних (вторинна або похідна інформація).

Абстрагування (від латинського терміну *abstrahere*, що означає відволікання) – це уявне відвернення від неістотних, другорядних ознак

предметів і явищ, зв'язків і відношень між ними та виділення декількох сторін, які цікавлять дослідника.

Існують деякі види абстракції:

-ототожнення – утворення понять шляхом об'єднання предметів, пов'язаних відношеннями типу рівності в особливий клас (відволікання від деяких індивідуальних властивостей предметів);

-ізолювання – виділення властивостей і відношень, нерозривно пов'язаних з предметами, і позначення їх певними назвами, що надає абстракціям статус самостійних предметів – “надійність”, “технологічність” (відмінність між двома першими абстракціями полягає у тому, що в першому випадку ізолюється комплекс властивостей об'єкта, а у другому – єдина його властивість);

-конструктивізація – відволікання від невизначеності меж реальних об'єктів (зупиняється безперервний рух і т.п.);

- актуальної нескінченності – відволікання від незавершеності (і завершеності) процесу утворення нескінченної множини, від неможливості задати її повним переліком всіх елементів (така множина розглядається як існуюча);

- потенційного здійснення – відволікання від реальних меж людських можливостей, зумовлених обмеженістю тривалості життя за часом та у просторі нескінченність виступає вже як потенційно здійснена.

Аналіз і синтез – у самому загальному значенні являють собою два взаємопов'язаних процеси уявного чи фактичного розкладання цілого на складові частини і об'єднання окремих частин у ціле. Аналіз і синтез – взаємозумовлені логічні методи наукового дослідження, що виникли на основі практичної діяльності людей, їхнього досвіду.

Аналіз (від грец. - розкладання) – метод пізнання, який дозволяє розчленувати предмети дослідження на складові частини (звичайні елементи об'єкта або його властивості і відношення).

Синтез (від грец. – об'єднання), на противагу аналізу, дає можливість з'єднувати окремі частини чи сторони об'єкта в єдине ціле.

Аналіз і синтез бувають:

-прямий або емпіричний (застосовуються для виділення окремих частин об'єкта, знаходження його властивостей, найпростіших вимірювань);

-зворотний або елементарно-теоретичний (базується на деяких теоретичних міркуваннях причинно-наслідкового зв'язку різних явищ або дії якої-небудь закономірності: при цьому виділяються і з'єднуються явища, які можна вважати суттєвими, а другорядними знехтувати);

-структурно-генетичний (вимагає виділення в складному явищі таких елементів, які чинять вирішальний вплив на всі інші сторони об'єкта).

Індукція і дедукція. Справжня наука можлива лише на основі абстрактного мислення, послідовних міркувань дослідника у вигляді суджень і висновків. У наукових судженнях встановлюються зв'язки між предметами чи явищами або між їхніми певними ознаками.

Індукція (від лат. - наведення) являє собою умовивід від часткового до загального, від окремих фактів до узагальнень, коли на основі знань про частини предметів класу робиться висновок про клас в цілому. Як метод дослідження індукція – це процес дослідного вивчення явищ, під час якого здійснюється перехід від окремих фактів до загальних положень, окремі факти неначе виводять до загального положення.

Звичайно виділяють три основних види індуктивних умовиводів:

- повну індукцію;

-через просте перерахування (популярну індукцію); -наукову індукцію.

Дедукція (від лат. - виведення) – це такий умовивід, у якому висновок про деякий елемент множини робиться на основі знання про загальні властивості всієї множини. Дедуктивним вважається будь-який вивід взагалі.

Моделювання – непрямий, опосередкований метод наукового дослідження об'єктів пізнання (безпосереднє вивчення яких не можливе, ускладнене чи недоцільне), який ґрунтується на застосуванні моделі як засобу дослідження.

Суть моделювання полягає в заміщенні досліджуваного об'єкта іншим, спеціально для цього створеним.

Часткові (спеціальні) методи мають застосування тільки у одній певній науці або застосовуються тільки при дослідженні деяких конкретних явищ. Тому їх узагальнено і називають назвами відповідних наук: психологічні методи, педагогічні методи, соціологічні методи тощо.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТ КУРСОВИХ РОБІТ

Порядок виконання курсової роботи

Виконання курсової роботи передбачає наступні етапи:

1) **Вибір теми** розпочинається зі спільного засідання студентів і викладачів - наукових керівників. Доцільно при цьому враховувати актуальність теми для об'єкта дослідження, професійні інтереси студента та напрям науково-дослідної роботи, якщо він вже визначився раніше.

Вибрана тема затверджується науковим керівником. Подальша її зміна або корегування можливе лише з дозволу наукового керівника при достатньому обґрунтуванні змін студентом.

2) **Процес підготовки** до написання курсової роботи включає підбір та вивчення літературних джерел, складання бібліографії. Дієву допомогу студенту в цьому надають наукові керівники та працівники бібліотек. Самостійний пошук літературних джерел здійснюється за допомогою бібліотечних каталогів (систематичного, алфавітного тощо), реферативних журналів, бібліографічних довідників. Особливу увагу слід звернути на періодичні видання: газети, журнали, а також інтернет-джерела, де можна знайти останні результати досліджень спеціалістів. Важливим є і підбір джерел закордонної літератури. Методика вивчення літератури як основного наукового дослідження в курсовій роботі залежить від характеру та індивідуальних особливостей студента, рівня спеціальної підготовки, ерудиції і працездатності.

Основою для **3) складання плану** курсової роботи є попереднє ознайомлення з літературними джерелами. План включає: вступ; 3-4 взаємопов'язаних і логічно вибудованих питання, що дозволяють розкрити тему; висновки. Самостійно складений студентом план обговорюється з науковим керівником, у разі необхідності коректується і після цього затверджується.

4) **Формування тексту** курсової роботи відбувається шляхом систематизації та обробки зібраних матеріалів по кожній позиції плану. В текст включаються тільки старанно підібрані і цілеспрямовано проаналізовані матеріали. На цьому ж етапі виконуються обчислення, обґрунтування пропозицій, формулюються висновки, підбирається ілюстративний матеріал (графіки, рисунки, таблиці). Впродовж написання роботи визначається необхідність доповнення її додатковими матеріалами. Одержаний чорновий варіант курсової роботи доповнюється, уточнюються деякі положення, остаточно формулюються всі висновки і пропозиції.

Текст курсової роботи повинен бути відредагованим, стилістично витриманим як наукове дослідження. **5) Остаточне оформлення курсової роботи** здійснюється відповідно до вимог, які детально описані в одному з наступних розділів методичних рекомендацій.

Виконана курсова робота у встановлений регламентом термін здається на реєстрацію на кафедру, а потім передається на рецензування науковому керівнику щодо допуску до захисту з попередньою оцінкою.

За незадовільної оцінки робота повинна бути перероблена з урахуванням зауважень рецензента. Вдруге робота здається з попередньою рецензією.

б) Захист курсової роботи здійснюється за встановленим графіком, прилюдно, перед комісією. Процедура захисту передбачає стислий виклад студентом головних проблем дослідження та їх рішення, відповіді на запитання членів комісії. До захисту студент отримує свою роботу, ознайомлюється з рецензією і готується аргументовано відповісти на зауваження. В процесі захисту членами комісії оцінюється глибина знань студентом досліджуваної теми, вміння ним вести дискусію, обґрунтовувати і відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлені запитання. Остаточна оцінка вноситься у відомість та залікову книжку студента і перегляду не підлягає.

Структура та зміст курсової роботи

Структура роботи. Підготовка курсової роботи потребує систематизації теоретичних знань і поєднання їх з практичними матеріалами. Рекомендована тематика розробляється і систематично переглядається викладачами кафедри біржової діяльності з урахуванням ступеня актуальності тем (Додаток А).

Рекомендується така структура курсової роботи:

Вступ. У вступі обґрунтовується актуальність вибраної теми, дається характеристика сучасного стану досліджуваної проблеми, визначається мета курсової роботи і завдання, вказується предмет та об'єкт дослідження. У вступі варто також звернути увагу на рівень розробленості теми у вітчизняній та закордонній літературі, виділити дискусійні питання та невирішені проблеми.

Основна частина поділяється на 3-4 розділи. Перший з них, як правило, присвячується теоретичним та методологічним аспектам досліджуваної теми, другий – графічним підходам та діагностичним засобам, третій – рекомендаціям та пропозиціям щодо вирішення досліджуваної проблеми. Всі ці розділи логічно пов'язуються між собою. Теоретичні положення та графічні підходи є основою для аналізу первинних матеріалів або статистичної інформації, висновки і рекомендації базуються на результатах аналізу. Рекомендації можуть стосуватися також теоретико-методологічних основ, понятійного апарату та інструментарію дослідження. Залежно від особливостей досліджуваної проблеми розділи можуть поєднуватися між собою, наприклад, графічний аналіз з аналітичним, аналітичний з конструктивним тощо.

Заклучна частина роботи – висновки. Цей розділ роботи є коротке резюме з усього змісту курсової роботи. Тут вміщуються висновки і рекомендації, що показують, якою мірою вирішено завдання і досягнуто мети, сформульованої у вступі.

Обов'язковим є наступний **зміст курсової роботи:**

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. НАЗВА

1.1. Назва першого підрозділу розділу 1

1.2. Назва другого підрозділу розділу 1

РОЗДІЛ 2. НАЗВА

2.1. Назва першого підрозділу розділу 2

2.2. Назва другого підрозділу розділу 2

РОЗДІЛ 3. НАЗВА

3.1. Назва першого підрозділу розділу 3

3.2. Назва другого підрозділу розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Рекомендований зміст структурних розділів курсової роботи:

Перелік умовних скорочень. Включає в себе найбільш часто вживані в роботі терміни, які мають специфічні позначення і скорочення, зокрема назви бірж, ф'ючерсних контрактів та інші.

Вступ. У вступі курсової роботи треба коротко викласти такі питання. Шляхом критичного аналізу обґрунтувати актуальність вибраної теми. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми та необхідність її дослідження. Сформулювати мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає назву курсової роботи, зазначеної на титульному аркуші. Обсяг вступу – 2-3 сторінки.

Розділ 1. Перший розділ є теоретичним дослідженням, мета якого – систематизація здобутих знань, відповідно до вибраної теми.

У розділі аналізуються думки щодо проблем, що досліджуються, наводиться огляд літературних джерел, їх критичний аналіз та узагальнення. В огляді літератури необхідно окреслити основні етапи розвитку наукової думки

за проблемою, що досліджується. Обов'язково повинні бути посилання на використані джерела. Обсяг першого розділу – не більше 35 % загального обсягу курсової роботи (8-10 сторінок).

Розділ 2. Другий розділ – практичний. Він містить практичний аспект дослідження вибраної теми. Мета цього етапу дослідження – на конкретному практичному прикладі довести дослідження з вибраної тематики.

На цьому етапі необхідно використовувати методи і принципи наукового дослідження: методи формальної логіки (індукцію і дедукцію), системні методи (дослідження операцій, теорію масового обслуговування, теорію управління тощо), аналітичні та логічні методи – для аналізу стану та розвитку об'єкта і предмета дослідження; структурно-функціональні, спостереження та порівняння – для визначення основних напрямів розвитку; економіко-математичні – для оцінювання показників і процесів, що аналізуються; економіко-статистичні групування і вибіркові спостереження – для порівняльного оцінювання підсумків.

Цей розділ має містити фактичні дані щодо практичного матеріалу з вибраної проблематики.

Результати аналізу даних треба представити в таблицях, діаграмах, графіках тощо.

Обсяг другого розділу – 40–45 % загального обсягу курсової роботи (12-15 сторінок).

Розділ 3. Третій розділ – це проектна частина, де потрібно запропонувати заходи, прийоми, методи, підходи, механізми підвищення ефективності процесу, що досліджується або аспекти, фактори, питання, на які повинна бути спрямована основна увага при проведенні певних досліджень. У цьому розділі треба представити пропозиції щодо удосконалення впровадження у практичну діяльність аспектів ф'ючерсної торгівлі, що були досліджені в першому розділі.

Студент повинен обґрунтувати свої пропозиції, переконливо аргументуючи їх.

Обсяг третього розділу – 20-25 % загального обсягу курсової роботи (6-8 сторінок).

Висновки. У висновках викладаються найважливіші наукові та практичні результати, одержані в результаті дослідження. За змістом висновки мають бути пов'язані зі структурою роботи і впливати із завдань дослідження.

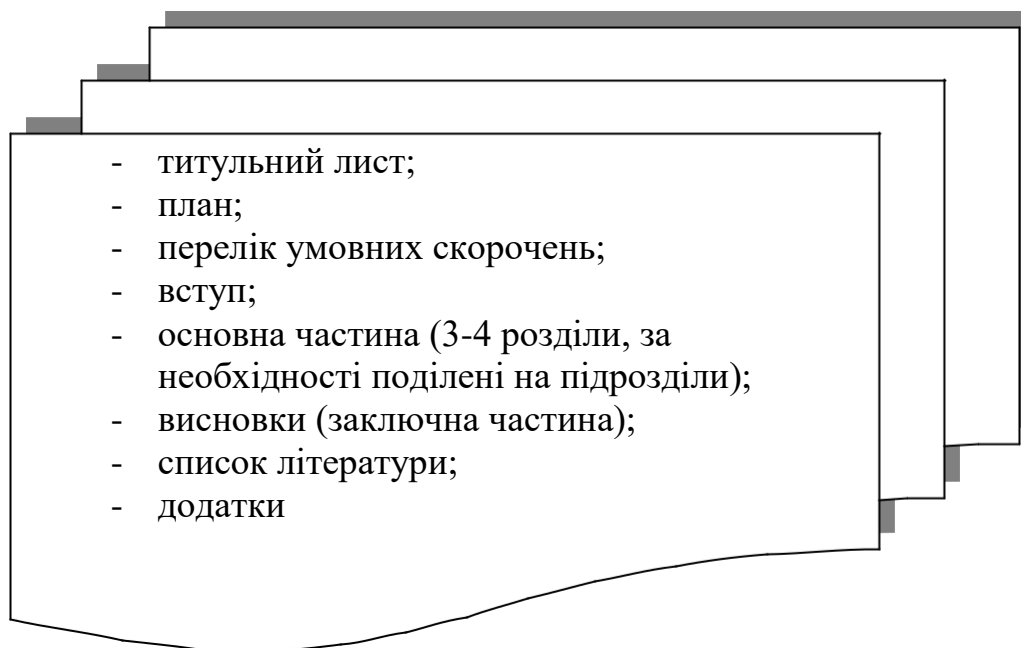
Висновки повинні бути стислими та повною мірою відображати матеріал, викладений в курсовій роботі. Обсяг висновків – 2-3 сторінки.

Список використаних джерел. Невід'ємною частиною курсової роботи є список літератури, який включає перелік всіх джерел, використаних у процесі роботи. Докладніше про порядок укладання списку літератури – у наступному розділі методичних вказівок.

Додатки. Окремі частини тексту, що мають самостійне значення (об'ємні розрахунки, графіки, методики, алгоритми), можуть бути вміщені в додатки. Рекомендований обсяг додаткової частини – не більше 10 сторінок.

Вимоги до оформлення курсової роботи

Курсова робота повинна бути стилістично, граматично і технічно правильно й акуратно оформлена. Вона комплектується в такій послідовності:

Курсова робота повинна бути виконана й оформлена з додержанням вимог до наукових робіт. Оптимальний обсяг курсової роботи – 35-45 друкованих сторінок, список використаної літератури – близько 30 джерел.

Обов'язковою вимогою до курсової роботи є написання її державною мовою, за винятком списку використаної літератури, де використане джерело записується мовою видання. Цитати з цих джерел наводяться в тексті виключно українською мовою.

Текст курсової роботи набирається на комп'ютері на одному звороті аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм). Сторінки обмежуються полями: ліве – 25 мм, верхнє та нижнє – 20, праве – 15 мм. Відстань між заголовком і текстом – 15-20 мм. Шрифт – чорного кольору. Щільність тексту однакова по всій роботі. Сторінка повинна містити не менше 28-30 рядків по 57-60 знаків у кожному (з урахуванням інтервалів).

Рекомендована гарнітура — Times New Roman, кегль – 14, інтервал між рядками – 1,5.

Курсова робота має бути надрукована чітко, без помилок і виправлень.

Текст курсової роботи може ілюструватись кресленнями, рисунками, схемами, фотографіями, графіками, діаграмами та таблицями.

Курсова робота починається з титульної сторінки за формою, наведеною в Додатку Б. Вона є першою сторінкою курсової роботи, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. Далі номер сторінки проставляють у правому верхньому куті аркуша. За титульною сторінкою наводяться послідовно зміст, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел, додатки. Всі вони починаються з нової сторінки, а кожен з підрозділів – після закінчення попереднього.

Якщо в курсовій роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік можна дати окремим списком перед вступом. Перелік друкується двома колонками, де ліворуч за абеткою наводять, наприклад, скорочення, праворуч – їх детальну розшифровку.

Якщо в курсовій роботі є спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюється менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи „ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ”, „ПЛАН”, „ВСТУП”, „РОЗДІЛ”, „ВИСНОВКИ”, „СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, „ДОДАТКИ” друкують великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкуються малими літерами (крім першої великої) з абзацу. В кінці заголовка крапки не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Нумерація розділів та підрозділів

Номер розділу ставиться після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкується заголовок розділу.

Параграфи нумеруються в межах кожного розділу. Номер параграфа складається з номера розділу і порядкового номера параграфа, між ними ставиться крапка. Позначку параграфа (§) в дипломних роботах не використовують. У кінці номера параграфа має стояти крапка, наприклад: “2.3.” (третій параграф другого розділу). У тому самому рядку дається заголовок параграфа.

Порядок посилань на літературні джерела

Посилання на літературні джерела в тексті наводяться у квадратних дужках []. Це може бути посилання на джерело в цілому або на джерело із зазначенням конкретної сторінки.

Цифри у квадратних дужках відповідають порядковому номеру джерела у списку використаних джерел.

План

План відповідає змісту курсової роботи. Єдиною відмінністю є зазначення номерів сторінок. Вказується лише номер початкової сторінки пункту плану.

Оформлення ілюстрацій, таблиць, формул, списку використаних джерел, додатків

Ілюстрації

До ілюстрацій належать креслення, рисунки, схеми, фотографії, графіки, діаграми. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці слід наводити в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації. Ілюстрацію більшу за формат А4 враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках. Ілюстрації позначають словом “Рис.” і

нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставиться крапка.

Наприклад:

Рис.1.2. (другий рисунок першого розділу)

Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ним. Якщо в курсовій роботі один рисунок, то його нумерують за загальними правилами.

Таблиці

У таблицях наводяться цифрові дані. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують під таблицею і друкують симетрично до тексту. Назва і слово “Таблиця” починаються з великої літери. Слово “Таблиця” друкують праворуч. Назви не підкреслюють.

Заголовки колонок повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо вони становлять одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Висота рядків – не менше 8 мм. Колонку з порядковими номерами рядків до таблиці не включають.

Приклад побудови таблиці:

*Таблиця
1.1.*

Визначення ефективності відкриття брокерської контори на різних товарних біржах

Показники	Одиниця виміру	Київ	Донецьк	Вінниця	Житомир
Вихідні дані					
1. Вартість брокерського місця на біржі	тис.грн.	900	1000	950	1000
2. Необхідний обсяг одночасних затрат для відкриття брокерської контори	тис.грн.	1260	900	700	1000
3. Прогнозована сума річних матеріальних і прирівняльних до них затрат	тис.грн.	5300	4800	5000	4300

Таблицю розміщують після першого згадування у тексті так, щоб її можна було читати без повороту «опалітуреного» блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на іншу сторінку. В такому разі зазначають:

Продовження табл. Таблицю з великою кількістю колонок можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не наводяться, то в ньому ставиться риска (—).

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово “таблиця” в тексті пишуть скорочено, наприклад: “... у табл.1.2”. У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово “дивись”, наприклад: “див. табл. 1.3”.

Формули

Формули і рівняння треба виділяти з тексту вільними рядками та позначати певним номером, написаним у лапках.

Наприклад:

$$T_b = K_f \times C_f, (3.1.)$$

де T_b – товарообіг біржовий; K_f – кількість проданих ф’ючерсних контрактів; C_f – ціна одиниці ф’ючерсного контракту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба наводити безпосередньо під формулою у послідовності, наведеній у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова “де” без двокрапки. Вище і нижче від кожної формули потрібно залишити пробіл.

Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (—), множення (\times) і ділення(:).

Формули (якщо їх більше ніж одна) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад “... у формулі (3.1)”.

Список використаних джерел

Наукове дослідження завершується списком використаних джерел.

Відомості про джерела, що містяться у списку, необхідно давати відповідно до вимог державних стандартів, зокрема відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Джерела можна розміщувати:

- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку;
- за послідовністю посилань у тексті.

Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора – за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою – за хронологією. Спочатку наводять літературу видану кирилицею, далі – латиною і мовами з особливою графікою (за алфавітом назв мов – арабською, вірменською, грузинською, єврейською, китайською, японською тощо). Публікації мовами з особливою графікою подають в українській транслітерації або в перекладі українською мовою.

Крім того є певний порядок розташування літературних джерел:

- нормативні акти, книжкові видання, статті в журналах та інших періодичних виданнях;
- матеріал з Інтернету.

Основна вимога до використаних джерел – єдине оформлення і дотримання чинного державного стандарту на бібліографічний опис видань. Приклад наведено в Додатку В.

Додатки

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на прикінцевих її сторінках, зазначаючи їх у порядку посилань у тексті. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований

угорі малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово “Додатки”.

Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки, за винятком літери Ї, наприклад: Додаток А, Додаток Б і т. д. Один додаток позначається як Додаток А.

Вимоги до захисту курсової роботи

Виконану і відповідно оформлену курсову роботу студент подає науковому керівнику, який складає рецензію, де зазначає її теоретичний рівень, глибину виконаних досліджень, доцільність і обґрунтованість рекомендацій, формулює висновок (рекомендована чи не рекомендована робота до захисту).

Курсову роботу студент захищає в навчальній групі. Доповідь, як правило, триває до 10 хвилин. Орієнтовна структура доповіді повинна відображати структуру курсової роботи. Особливу увагу слід приділити характеристиці власного внеску в розробку проблеми. Після доповіді студент відповідає на запитання викладачів. Під час захисту оцінюються: якість виконаної студентом курсової роботи, рівень знань і набутих навичок за темою, вміння аналізувати практичну діяльність, логічно та аргументовано викладати думки, відповідати на запитання, обґрунтовувати власну думку.

З урахуванням якості виконаної курсової роботи, рецензії наукового керівника, рівня виступу студента, презентації (за бажанням студента), що має містити основні ключові положення роботи, а також відповідей студента на запитання комісія оцінює курсову роботу на «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» записуються у екзаменаційну відомість та індивідуальний план студента. Оцінка «незадовільно» записується тільки в екзаменаційну відомість. Курсова робота, яка при захисті не одержала позитивної, оцінки підлягає повторному захисту.

Загальна кількість балів, отриманих студентом після захисту курсової роботи, переводиться в кінці семестру в традиційну оцінку за 4-х бальною шкалою та в оцінку за системою ECTS наступним чином:

Рейтинговий показник	Оцінка ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	

Оцінку «відмінно» отримують роботи, в яких повно і всебічно розкрито теоретичний зміст роботи, проведено глибокий аналіз фактичного матеріалу, творчо досліджена тема, глибоко розкриті економічні проблеми і на захисті студент вільно володіє цими матеріалами, уміє викласти суть проблеми та підтвердити рівень знань, вміння вести наукові дослідження.

Оцінку «добре» отримують роботи, які виконані на достатньо високому теоретичному рівні, повно і всебічно висвітлена тема, при захисті студент дає конкретні відповіді на запитання членів комісії по захисту.

Оцінку «задовільно» заслуговує курсова робота, яка виконана на достатньому теоретичному рівні, тема дослідження висвітлена, висновки в цілому правильні, але не достатньо аргументовані, відповіді на захисті є неповними або студент не дав відповіді на всі запитання членів комісії.

Оцінку «незадовільно» отримують роботи, які не відповідають вищенаведеним вимогам.

Якщо робота не подана і незахищена своєчасно без поважних причин, то в екзаменаційній відомості проставляється «не з'явився».

Критерії оцінки курсової роботи

№ п/п	Критерій оцінки курсової роботи	Максимальна кількість балів
1.	Обґрунтування актуальності теми, виклад вступу та висновків роботи	10
2.	Ступінь опрацювання літератури (кількість джерел, роки видання, частка статей, тез, монографій, наявність посилань)	10
3.	Дотримання вимог до виконання курсової роботи (згідно методичних вказівок: шрифт, оформлення, наявність трьох розділів, розрахунків, таблиць, рисунків, формул)	10
4.	Виклад змісту курсової роботи (ступінь розкриття теми)	20
5.	Захист курсової роботи (доповідь, презентація, відповіді на поставленні питання)	50
	РАЗОМ	100

Перелік тем курсових робіт

1. Сутність брокерської діяльності на товарній і фондовій біржі.
2. Функції клірингу та сутність біржових розрахунків.
3. Види валютних операцій та порядок їх здійснення на валютних біржах.
4. Законодавчі основи функціонування фондового ринку в Україні.
5. Цілі та особливості здійснення біржових операцій на товарній біржі.
6. Економічна сутність та види хеджування.
7. Економічна сутність спекулятивних операцій на біржі.
8. Тенденції розвитку міжнародної біржової торгівлі.
9. Опціони і ф'ючерси.
10. Роль ф'ючерсних угод у сучасній біржовій торгівлі.
11. Сутність і цілі прогнозування біржової кон'юнктури.
12. Розрахунки за біржовими угодами на прикладі товарних і фондових бірж.
13. Організація розрахункових операцій на біржі.
14. Економічна роль і функції брокерських фірм.
15. Операції спреду на ф'ючерсних ринках.
16. Роль фондового ринку і завдання фондової біржі.
17. Поняття, функції та суб'єкти валютного ринку.
18. Етапи становлення валютного ринку України.
19. Суб'єкти валютного ринку України.
20. Світовий досвід функціонування та регулювання біржового ринку.
21. Основні віхи розвитку біржового ринку в Україні.
22. Зміст котування цін на біржі.
23. Підходи, методи, функції котирувальної комісії.
24. Види котирувальних цін, ціноутворюючі фактори.
25. Способи прогнозування цін, тенденції удосконалення біржового ринку в світі та Україні.
26. Основні види ризику під час використання розрахунково-клірингових систем.
27. Напрями розвитку систем клірингу та розрахунків.
28. Особливості клірингу та розрахунків на ринках цінних паперів та ф'ючерсних ринках

Список рекомендованих літературних джерел

Законодавчі акти та нормативні документи

0. Про товарну біржу: Закон України №1956-ХІІ від 10 грудня 1991 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
1. Про цінні папери і фондову ринок: Закон України №3480-IV від 23 лютого 2006 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Про державне регулювання ринку цінних паперів: Закон України №448/96-ВР від 30 жовтня 1996 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

Основна література.

3. Біржова справа : підруч. / за наук. ред. докт. екон. наук, проф. О. М. Сохацької. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 655 с.
4. Котирло О. О. Біржове право. Навчальний посібник – К. : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. – 268 с.
5. Солодкий М.О., Стасіневич С.А., Андросович Т.Ю. Основи біржової діяльності: Посібник. – К.: Видавничий центр НУБіП України. 2013. – 210 с.
6. Старинський М.В. Іправове регулювання ринку цінних паперів в Україні. - Суми: ВВП «Мрія» ТОВ, 2012.-252 с.
7. Торгівля та біржова діяльність в Україні: проблеми і стратегії розвитку : колект. моногр. / за заг. ред. Т. В. Гринько. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 404 с.

Додаткова література

8. Біржова діяльність: навчальний посібник / В. І. Крамаренко,
9. І. Холод, Ю. Н. Воробйов та ін. ; за ред. В. І. Крамаренко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 264 с.
10. Васильєва В. В. Фінансовий ринок : навч. посібник / В. В. Васильєва, О. Р. Васильченко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 368 с.
10. Дудяк Р. П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум : навчальний посібник / Р. П. Дудяк, С. Я. Бугіль. – 2-е вид., доп. – Львів : Новий світ-200, Магнолія плюс, 2003. – 360 с.
11. Сохацька О. М. Біржова справа : підручник / О. М. Сохацька. – 2-е вид., змін. й доп. – Тернопіль : Карт-бланш, К. : Кондор, 2008. – 632 с.
12. Бланк И. А. Торгово-посредническое предпринимательство. Экономические основы биржевой торговли и брокерской деятельности / А. Бланк. – К. : Украинская финансовая группа, 1992. – 204 с.
13. Воловик А. М. Основы биржевой деятельности : курс лекций / А. М. Воловик, З. К. Голда. – М. : Финансы и статистика, 1994. – 88 с.
14. Глущенко В. В. Рынок ценных бумаг и биржевое дело: системный подход / В. В. Глущенко. – М. : Крылья, 1999. – 216 с.
15. Дегтярева О. И. Биржевое дело: учебник для вузов / О. И. Дегтярева. – М. : ЮНИТИ–ДАНА, 2000. – 679 с.

16. Диго С. Н. Биржевая деятельность : учеб. пособие / С. Н. Диго, С. С. Диго. – М. : УРАО, 1997. – 200 с.
17. Лысенков Ю.М. Международный фондовый рынок. Инструментарий. Участники. Информационное обеспечение/ Ю.М. Лысенков, Н. В. Фетюхин, Е. Р. Зельцер. – К. : Киев, 1995. – 140 с.
18. Суторміна В. М. Фінансовий ринок : навч.-метод. посіб. / В. М. Суторміна, Н. В. Дегтярьова. – 2-е. вид. – К. : КНЕУ, 2008. – 176 с.
19. Товарні біржі в Україні: аналіз діяльності, законодавче поле, перспективи розвитку / за ред. П. Т. Каблука та О. М. Шпичка. – К. : Віпол, 1997. – 278 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок плану курсової роботи

Економічна сутність та види хеджування

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ХЕДЖУВАННЯ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ

- 1.1. Історія формування біржового ринку у світі
- 1.2. Економічна сутність хеджування
- 1.3. Класифікація видів хеджування

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ БІРЖОВОЇ КОН'ЮНКТУРИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ
ХЕДЖУВАННЯ РИЗИКІВ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ

- 2.1. Оцінка біржової кон'юнктури
- 2.2. Довге хеджування ризиків (на прикладі ф'ючерсів на кукурудзу СВОТ)
- 2.3. Коротке хеджування ризиків (на прикладі ф'ючерсів на кукурудзу СВОТ)

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ УПРАВЛІННЯ РИЗИКІВ НА
БІРЖОВОМУ ТОВАРНОМУ РИНКУ

- 3.1. Зарубіжний досвід використання хеджувальних стратегій
- 3.2. Шляхи застосування хеджування у вітчизняній біржовій практиці

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ

ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що хеджування є основними інструментом, який успішно використовуються при управлінні ціновими та курсовими ризиками на біржовому ринку. Дослідження результатів біржової кон'юнктури потребує систематизації і адекватної оцінки сучасного стану та прогнозування. Пошук альтернативних методів управління ціновими ризиками завжди привертало значну увагу до неї науковців та спеціалістів.

Предметом дослідження є визначена система економічних відносин, пов'язаних з вирішенням проблеми здійснення хеджування ризиків на біржовому ринку.

Об'єктом дослідження є процеси формування та використання оптимальних стратегій хеджування на товарних ринках.

Метою курсової роботи є поглиблення теоретичних знань з курсу «Хеджування ф'ючерсами і опціонами», а саме вивчення питань, які торкаються категорій «хеджування» та «управління ризиками».

Відповідно до сформульованої мети були поставлені та розв'язані наступні **завдання**:

- дослідити теоретико-методичні основи хеджування на біржовому ринку;
- провести оцінку біржової кон'юнктури;
- запропонувати шляхи використання стратегій хеджування на біржовому ринку за видами товарних активів.

Методи дослідження. Теоретичними та методичними засадами дослідження є наукові праці вітчизняних і закордонних вчених в галузі біржової торгівлі, статистики, математичного моделювання. У курсовій роботі застосовано наступні методи: описовий та порівняльний аналіз, синтез, наукова абстракція, економіко-статистичні, фундаментальний, технічний аналіз.

Зразок написання висновків

ВИСНОВКИ

В результаті написання курсової роботи були зроблені наступні висновки.

У першому розділі досліджено.....

.....
.....
.....

Другий розділ присвячений аналізу.....

.....
.....
.....

У третьому розділі запропоновано

.....
.....
.....

Проаналізувавши зарубіжний досвід використання хеджування для Вітчизняної біржової практики буде доцільним

.....
.....
.....

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ**

ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Курсова робота

з дисципліни „Біржова діяльність”

на тему:” _____”

Студента (ки) ____ курсу ____ групи
Спеціальності «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціал)

Київ – 20 ____

Додаток Д

Зразок оформлення рецензії на курсову роботу

РЕЦЕНЗІЯ
на курсову роботу з дисципліни «Біржова діяльність»
студентки спеціальності «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність» ПІБ

№ п/п	Критерій оцінки курсової роботи	Максимальна кількість балів	Бали за виконану роботу
1.	Обґрунтування актуальності теми, виклад вступу та висновків роботи	10	
2.	Ступінь опрацювання літератури (кількість джерел, роки видання, частка статей, тез, монографій, наявність посилань)	10	
3.	Дотримання вимог до виконання курсової роботи (згідно методичних вказівок: шрифт, оформлення, наявність трьох розділів, розрахунків, таблиць, рисунків, формул)	10	
4.	Виклад змісту курсової роботи (ступінь розкриття теми)	20	
	РАЗОМ	50	

Курсова робота допущена до захисту з кількістю балів _____

Науковий керівник

/ПІБ

« _____ » _____ 20__ р.

**Приклади оформлення бібліографічного опису у списку
використаних джерел курсової роботи**

**Приклади
оформлення**

1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Л.: Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV–V ст.; № 14).

**Книги :
Один автор**

2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К.: Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України; т. 59).

3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота/ Наталія Дмитрівна Матюх. — К.: Асамблея діл. кіл: Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України; т. 1).

4. Шкляр В. Елементал: [роман] / Василь Шкляр. — Л.: Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).

1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К.: Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична"; вип. 1).

Два автори

2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К.: Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).

3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]/ О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Л.: Растр-7, 2007. — 375 с.

Три автори

1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Д.: Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.

1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ "Укراгропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).

**Чотири
автори**

2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).

**П'ять і
більше
авторів**

1. Психологія менеджмента / (Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.); под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманит. центр, 2007. — 510 с.
2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).

Без автора

1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу).
2. Воскресіння мертвих: українська барокова драма: антологія / [упорядкув., ст., пер., і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с.
3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ — початку ХХ століття: [антологія / упоряд. Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с.
4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології: [зб. наук. пр. / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.
1. Історія Національної академії наук України, 1941–1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007. — (Джерела з історії науки в Україні).
- Ч. 2 : Додатки. — 2007. — 573, [1] с.

Багатотомний документ

2. Межгосударственные стандарты: каталог в 6 т./ [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю.; ред. Иванов В. Л.]. — Л.: НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005. — (Сер. "Нормативная база предприятия").Т. 1. — 2005. — 277 с.
3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни...: (Дочь врага народа): трилогия / А. Дарова. — О. : Астропринт, 2006. — (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4).
4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: особенная часть: в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. : Право, 2002. Т. 4 : Косвенные налоги. — 2007. — 534 с.
5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. — Житомир : Полісся, 2006. — (Наук.-док. сер. кн."Реабілітовані історією": у 27 т. / голов. редкол. : Тронько П. Т. (голова) [та ін.]).Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 721, [2] с.
6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч. 1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К. : НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.

Матеріали конференцій, з'їздів

1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11–13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с.
2. Кібернетика в сучасних економічних процесах: зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с.
3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ).

4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій: праці конф., 6–9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. ред. В. Т. Трощенко. — К.: НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559-956, XIII, [2] с. — (Ресурс 2000).

5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій: зб. наук. пр. / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Д.: Навч. кн., 1999. — 215 с.

6. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. пр. за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27–28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.

1. Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. — Х. : ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т" ; ХФТИ 2006-4).

Препринти

2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. — Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. — 7, [1] с. — (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Депоновані наукові праці

1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. — М., 2002. — 110 с. — Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432.

2. Разумовский В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. — М., 2002. — 210 с. — Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.

1. Географія: словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х.: Халімон, 2006. — 175, [1] с.

Словники

2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії: слов.-довід. основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К.: Європ. ун-т, 2007. — 57 с.

3. Українсько-німецький тематичний словник/ [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К.: Карпенко, 2007. — 219 с.

4. Європейський Союз: словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К.: К.І.С., 2006. — 138 с.

1. Україна: екол.-геогр. атлас: присвяч. всесвіт. дню. науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол. : С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України [та ін.]. — К. : Варта, 2006. — 217, [1] с.

Атласи

2. Анатомія пам'яті: атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та допов. — Д. : Пороги, 2005. — 218 с.

3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х.: Ранок, 2005. — 96 с.

1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).
- Законодавчі та нормативні документи**
2. Медична статистика : зб. нормат. док./ упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики: Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи).
3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К. : ГРІФРЕ: М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
- Стандарти**
1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT): ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України).
2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 - ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01] — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України).
3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).
1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / (сост. Ковалева И. В., Павлюка В. А. ; ред. Иванов В. Л.). — Л. : НТЦ "Леонорм-стандарт", 2006. — (Серия "Нормативная база предприятия").
- Каталоги**
- Т. 5. — 2007. — 264 с.
- Т. 6. — 2007. — 277 с.
2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Л. : Новий час, 2003. — 160 с.
3. Університетська книга: осінь, 2003: [каталог]. — [Суми : Унів. кн., 2003]. — 11 с.
4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк : Лебедь, 2005. — 228 с.
- Бібліографічні покажчики**
1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Л.: Укр. технології, 2007. — 74 с.
2. Систематизований показчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997–2005 роки / [уклад. Кириш Б. О., Потлань О. С.]. — Л.: Держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Сер.: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
- Дисертації**
1. Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.

1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08. "Технологія машинобудування" / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.
- Автореферати дисертацій**
2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 "Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології" / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.
- Авторські свідоцтва**
1. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кеймайкин (СССР). — № 3360585/25-08; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
- Патенти**
1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство/Чугаева В. И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. — № 2000131736/09; заявл. 18.12.00; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).
1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фіз. виховання. — 2007. — № 6. — С. 15-18, 35-38.
2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібл. вісн. — 2006. — № 6. — С. 14-17.
3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальський // Системні дослідж. та інформ. технології. — 2007. — № 1. — С. 39-61.
4. Ма Шуїн. Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фіз. виховання. — 2007. — № 5. — С. 12-14.
- Частина книги, періодичного, продовжуваного видання**
5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісн. соц. гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25-29.
6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13-20.
7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нариси з новітнього укр. письменства): статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245-291.
8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологий взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсивных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3–5 окт. 2007 г.: тезисы докл. — Х., 2007. — С. 33.
9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України: (кінець ХІХ — початок ХХ ст.) / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137-202.
- Електронні ресурси**
1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III–IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — О. : Одес. мед. ун-т, 2003. —

(Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги : Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. — Назва з контейнера.

2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К.: CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги : Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану.

3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі : електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. "Крим-2003") [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібл. вісн. — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн.: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>.